

**CHAQIRIQQA QADAR BOSHLANG'ICH TAYORGARLIKNI TASHKIL ETISH VA UNI METODIK
O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISHDA KREDIT TIZIMI BAHOLASH MEZONLARI**

Axmedova Malohat Ergashevna
Toshkent Amaliy fanlar universiteti
"Pedagogika" kafedrasida dotsenti

Abdullayev Mustafo Qalandar og'li
Toshkent Amaliy fanlar universiteti
"Pedagogika" kafedrasida tadqiqotchisi

ANNOTASIYA

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish ta'limda talabalarning mustaqil o'quv topshiriqlarini rivojlantirishda kredit-modul tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari, oliy ta'lim muassasalarini ilg'or jahon tajribalari asosida kredit-modul tizimining tamoyillari, ta'lim oluvchi, ta'lim natijalarini tan olinishi. Ta'lim traektoriyasini mustaqil takomillashtirish imkoniyatini yaratilishi va akademik mobillik, baholarning to'planib borilishi, Professor-o'qituvchi, talabalarning chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish faniga qiziqishi, hamda aniq belgilangan baholash tizimini joriy etilishi maqsadga muvofiq ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: metodika, pedagogik xususiyatlar, oliy ta'lim, chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlik, tashkil etish, o'qitish metodikasi, zamonaviy o'qitish talablari, o'quv topshiriqlari, nutqiy kompetensiya.

АННОТАЦИЯ

Современное состояние и перспективы перехода на кредитно-модульную систему разработки самостоятельных учебных задач студентов при организации и преподавании допрофессиональной начальной подготовки, кредитно-модульную систему высших учебных заведений на основе передового мирового опыта системы принципы, обучающийся, признание результатов образования. Желательно до созыва создать возможность самостоятельного совершенствования образовательной траектории и академической мобильности, накопления оценок, заинтересованности преподавателей и студентов в организации и преподавании начальной подготовки, а также введение четко определенной системы оценивания. Система, это оправдано.

Ключевые слова: методика, педагогические особенности, высшее образование, допрофессиональная начальная подготовка, организация, методика обучения, современные требования к обучению, учебные задачи, речевая компетентность.

ANNOTATION

The current state and prospects of transitioning to the credit-module system in the development of students' independent educational tasks in the organization and teaching of pre-vocational primary training, the credit-module of higher education institutions on the basis of advanced world experiences system principles, learner, recognition of educational results. It is desirable to create the possibility of

independent improvement of the educational trajectory and academic mobility, the accumulation of grades, the interest of professors and students in the organization and teaching of primary training before convocation, as well as the introduction of a clearly defined evaluation system. it is justified.

Key words: methodology, pedagogical features, higher education, pre-vocational primary training, organization, teaching methodology, modern teaching requirements, educational tasks, speech competence.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni o'qitish mustaqil ishni tashkil etishda juda jiddiy muammo talabalarning mustaqil o'qish qobiliyatini takomillashtirish – ijodiy mustaqillikni rivojlantirishgacha bilimlarni o'zlashtirishning yeng oqilona usullarini ishlab chiqishdir. Talabalarni o'quv va ilmiy ishlarini tashkil etish samaradorligi, aqliy faoliyatning turli jihatlarini, ilmiy ijod, ovqatlanish va dam olish to'g'risida bilimlar bilan jihozlash, ularni mustaqil o'qish uchun ajratilgan vaqtdan oqilona foydalanishga o'rgatish kerak. Ta'limning kredit tizimi sharoitida har bir talabaga tashkiliy va uslubiy materiallarning to'liq hajmini, shu jumladan o'quv rejasi, ma'ruza yozuvlarini berish amal qiladi. Shu sababli o'qituvchi bilan auditoriya mashg'ulotlari konsultativ xarakterga yega bo'lib, ma'ruzalar talaba ma'ruzadan oldin mustaqil ishlagan materialni muhokama qilish, ilmiy muloqotga tayyorgarlik ko'rish uchun qisqartiriladi. O'qituvchi tomonidan o'zini o'zi boshqarish va o'zini o'zi boshqarish texnikasi va usullarini takomillashtirish va faollashtirish asosida tashkil etilgan talabalar tomonidan o'quv materialini mustaqil faol va maqsadli o'rganish talabalarning o'quv faoliyatining asosiy yetakchi shakli hisoblanadi.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitishda kredit tizimining asosiy mezonlari

1. "Bilimlar" ni baholash bo'yicha mashg'ulot natijasi (100 ball)

1.1. "Bilimning to'liqligi" mezoni: olingan bilimlarni taqdim etish. to'liq, o'quv dasturi talablariga muvofiq.

Talabalar tomonidan mustaqil tuzatilgan xatolar — 25 ball;

egallangan bilimlar taqdimoti to'liq, o'quv dasturi talablariga muvofiq, ayrim kichik keyin mustaqil ravishda tuzatilgan xatolar o'qituvchi ularni ko'rsatdi — 15 ball;

- olingan bilimlarning taqdimoti to'liq emas, ba'zilari mavjud

o'qituvchi yordamida tuzatilgan muhim xatolar, — 10 ball;

o'quv materialining taqdimoti to'liq emas, ahamiyatli o'qituvchi yordamida ham tuzatilmagan xatolar — 0 ball.

1.2. "Bilimlarning izchilligi va umumiyliigi"mezoni:

- materialni taqdim etish tizimli, ilmiy jarayonlar qonunlarini tushunish, fanlararo tizimni o'zlashtirish tushunchalar – 25 ball;

- materialning taqdimoti tizimli, yetakchi ilmiy g'oyalarni tushunish, mavzuga oid faktlar tizimli — 15 ball;

- shaxsiy tushunchalarning asosiy nazariy pozitsiyalarini takrorlash, muhim narsalarni tushunmasdan faktlarni tavsiflash -10 ball;

- qoniqarsiz darajasidagi bilim (yo'nalish va mavzu sohasi) — 0 ball.

1.3. "Bilim chuqurligi" mezoni: - o'rganilayotgan vositalarning muhim xususiyatlarini aniqlash tahlil va sintez operatsiyalari, xulosalar va umumlashmalarni takomillashtirish – 25 ball; - o'rganilayotgan vositalarning muhim xususiyatlarini aniqlash tahlil va sintez operatsiyalari, xulosalar va

umumlashmalarni takomillashtirish, ba'zi kichik xatolarga yo'l qo'yiladi — 15 ball; - o'rganilayotgan muhim xususiyatlarni aniqlashda qiyinchiliklar, xulosalar va umumlashmalarni takomillashtirish -10 ball; - o'rganilayotgan tasodifiy belgilarni aniqlash, qila olmaslik umumlashmalar, xulosalar - 0 ball.

1.4. "Bilimlar samaradorligi" mezoni: - olingan bilimlarni qo'llash mumkin bo'lgan o'zgaruvchan vaziyatlarni mustaqil taqdim etish — 25 ball; - olingan bilimlarni qo'llash mumkin bo'lgan o'zgaruvchan vaziyatlarni mustaqil taqdim etish, o'qituvchining yetakchi savollari yordam sifatida ishlatiladi — 15 ball; - olingan bilimlarni qo'llash mumkin bo'lgan o'zgaruvchan vaziyatlarni taqdim etishdagi qiyinchiliklar — 10 ball; - qo'llanilishi mumkin bo'lgan o'zgaruvchan vaziyatlar olingan bilim, taqdim yetilmagan-0 ball.

2. "Ko'nikma" ni rivojlantirish bo'yicha mashg'ulot natijasi (100 ball)

2.1. "Muammo ta'rifi" mezoni: - o'quv materialidagi ziddiyatlarni aniqlay olish, muammoni mustaqil aniqlay olish-50 ball; - o'quv materialidagi ziddiyatlarni aniqlash va muammoni mustaqil, foydalanib aniqlay olish, yordam sifatida o'qituvchining yetakchi savollari-35 ball; - talaba o'quv materialidagi ziddiyatlarni aniqlaydi va muammoni faqat o'qituvchi yordamida aniqlaydi — 20 ball; - talaba qarama-qarshiliklarni qanday aniqlashni va muammoni aniqlashni bilmaydi-0 ball.

2.2. "Maqsadga mos keladigan muammoni hal qilish vositalarini tanlash va ulardan foydalanish"mezoni: - o'rganilayotgan faoliyat usullarini tanlash va ulardan foydalanish (mavzu, meta-mavzu), fanlararo usullar muammoni hal yetish mustaqil va ijodiy amalga oshiriladi — 50 ball;

- o'rganilgan faoliyat usullaridan foydalanish mustaqil amalga oshiriladi — 35 ball;

- o'rganilayotgan faoliyat usullarini tanlash va ulardan foydalanish o'qituvchi yordamida (o'qituvchining yetakchi savollari yordam) - 20 ball;

- o'rganilayotgan faoliyat usullarini tanlash va ulardan foydalanish amalga oshirilgan-0 ball.

3. Malakani baholash natijasi

"Faoliyat mahorati va tajriba" (100 ball):

3.1. "Mustaqil baholash"mezoni: - talaba o'zining baholash mezonlarini oqlaydi va taqdim etadi, o'z nuqtai nazarini tasdiqlaydi, himoya qiladi — 50 ball; - talaba o'zining munosabatini bildiradi, isbotlaydi, o'z nuqtai nazarini himoya qiladi — 35 ball; - o'zining munosabatini ifodalash qobiliyati-20 ball; - o'zining munosabatini bildiradi olmaydi -0 ball.

3.2. "Faoliyat natijasini taqdim etish"mezoni: - texnikadan foydalangan holda materialni mantiqiy taqdim yetish muammoli taqdimot, asoslash shakllari, dalillar keltira oladi — 50 ball; - mulohaza, dalil shakllaridan foydalangan holda materialni mantiqiy taqdim etadi oladi — 35 ball; - taqdimotning mantiq'i qisman buzilgan, taqdimotda reproduktiv yondashuv ishlatilgan — 20 ball; - taqdimotning mantiqi yo'q, taqdimot qoniqsiz — 0 ball.

Imtihon yoki test davomida o'qituvchi javoblarni baholash natijalari jadvalini to'ldiradi.

III. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida mustaqil ish shaklini baholash

Tayyorlangan "Hisobot" mustaqil ish shaklini baholash

1. Mavzuni ochib berish darajasi: - hisobot mavzusi yoritib berildi; - ma'ruza mavzusi qisman ochib berilgan: ko'pi bilan 2 ta izoh; - ma'ruza mavzusi qisman ochib berilgan: ko'pi bilan 3 ta izoh; - hisobot mavzusi oshkor qilinmaydi: 4 yoki undan ortiq sharhlar.

2. Foydalanilgan ilmiy adabiyotlar hajmi: - ilmiy adabiyotlar hajmi yetarli; - ilmiy adabiyotlar hajmi yetarli emas: ko'pi bilan 2 ta nashr; - ilmiy adabiyotlar hajmi yetarli emas: 3 ta izoh; - ilmiy adabiyotlar hajmi yetarli emas: 4 yoki undan ortiq kuzatuvlar.

3. **Hisobotdagi ma'lumotlarning ishonchliligi** (aniqligi, haqiqiyli, birlamchi axborot manbalariga havolalarning mavjudligi): - axborot aniq, oqilona, birlamchi axborot manbalariga havolalar mavjud; - axborotning uchta talabidan bittasiga izoh bor; - axborot uch talabidan ikkitasiga izoh bor; - axborotning barcha talablarga izoh bor.

4. Axborotning zarurligi va yetarliligi: - taqdim etilgan ma'lumotlar va faktlar hisobotning ayrim tezislari va qoidalarini asoslash yoki ko'rsatishga xizmat qiladi; - taqdim etilgan ma'lumotlar va faktlar hisobotning ayrim tezislari va qoidalarini qisman asoslash yoki ko'rsatishga xizmat qiladi: 2 izohdan ko'p bo'lmagan; - taqdim yetilgan ma'lumotlar va faktlar hisobotning ayrim tezislari va qoidalarini qisman asoslash yoki ko'rsatishga xizmat qiladi: 3 yoki undan ortiq sharhlar; - taqdim yetilgan ma'lumotlar va faktlar hisobotning ayrim tezislari va qoidalarini tasdiqlash yoki ko'rsatishga xizmat qilmaydi.

"Individual (guruhli) loyiha"

1. Loyihaning dizayn kontekstiga muvofiqligi: - loyiha dizayn kontekstiga mos keladi; - loyiha qisman dizayn kontekstiga mos keladi: 2 ta sharhdan ko'p emas; - loyiha qisman dizayn kontekstiga mos keladi: 4 ta sharhdan ko'p emas; - loyiha dizayn kontekstiga mos kelmaydi.

2. Loyihaning madaniy analogga muvofiqligi: - loyiha madaniy analogga mos keladi; - loyiha qisman madaniy analogga mos keladi: endi yo'q 2 izohlar; - loyiha qisman madaniy analogga mos keladi: endi yo'q 4 izohlar; - loyiha madaniy analogga mos kelmaydi.

3. Dizayn protseduralarining rivojlanish darajasi: - loyihalash protseduralari to'liq o'zlashtirildi; - dizayn protseduralari qisman o'zlashtirildi: o'zlashtirilmagan 1 tartibi; - dizayn protseduralari qisman o'zlashtirildi: o'zlashtirilmagan

2 protseduralar;

- dizayn protseduralari o'zlashtirilmagan: 3 yoki undan ortiq protsedura o'zlashtirilmagan.

4. Loyihaning quyidagi talablarga muvofiqligi: kengash (taqdimot, hisobot, ish tahlili mavjudligi); - taqdimot, hisobot, ish tahlilining mavjudligi; - hisobotning mavjudligi, ishni tahlil qilish; - hisobotning mavjudligi, taqdimot; - taqdimotning mavjudligi.

Mustaqil ish shaklini baholash "Keys-topshiriq"

1. Ishning tuzilishi: - struktura talablarga javob beradi; - struktura qisman talablarga javob beradi: yo'q - struktura qisman talablarga javob beradi: yo'q - struktura talablarga javob bermaydi.

2. Umumiy haqiqiylik - o'rganilayotgan mavzu va qurilayotgan konsepsiya doirasida operatsion harakatlarning to'g'riligini aniqlash: - operatsion harakatlar to'g'ri; - operatsion harakatlar qisman to'g'ri: 1-2 kuzatuvlar; - operatsion harakatlar qisman to'g'ri: 3-4 kuzatuvlar; - operatsion harakatlar to'g'ri emas.

3. Ichki amal qilish - sababiy munosabatlarning to'liqligini o'rnatish:

- sababiy munosabatlarning to'liqligi aniqlandi;

- sababiy munosabatlarning to'liqligi qisman belgilanadi: 1-2 kuzatuvlar;

- sababiy munosabatlarning to'liqligi qisman belgilanadi: 3 yoki undan ortiq kuzatuvlar;

- sababiy munosabatlarning to'liqligi aniqlanmagan.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida "Axborot qidiruv" mustaqil ish shaklini baholash

1. Qidiruv manbalarini tanlashning to'liqligi (talablarga rasmiy muvofiqligi):

- manbalarni tanlash belgilangan talablarga muvofiq amalga oshiriladi;
- manbalarni tanlash belgilangan talablardan chetga chiqqan holda amalga oshirildi: ko'pi bilan 2 ta izoh;
- manbalarni tanlash belgilangan talablardan chetga chiqish bilan amalga oshirildi: 3 yoki undan ortiq sharhlar;
- manbalarni tanlash belgilangan talablarga to'liq javob bermaydi.

2. Qidiruv aniqligi (talablarga rasmiy muvofiqligi):

- axborot qidirish mutlaqo aniq;
- axborot izlashda noaniqliklar mavjud: ko'pi bilan 2 ta yozuv;
- axborot izlashda noaniqliklar mavjud: 3 yoki undan ortiq yozuvlar;
- axborot qidirish mutlaqo noto'g'ri.

3. Manbalar ro'yxati erishish natijasidir qidiruv maqsadi (talablarga mazmunli muvofiqligi):

- ro'yxat va qidiruv maqsadi izchil;
- ro'yxat va qidiruvning maqsadi qisman muvofiqlashtirilgan: 2 vazifasidan ko'p bo'lmagan;
- qidiruvning ro'yxati va maqsadi qisman izchil: 3 yoki undan ortiq orzular;
- qidiruvning ro'yxati va maqsadi izchil emas.

4. Manbalar ro'yxati qidiruv mavzusini aks yettiradi (talablarga asosli muvofiqligi):

- ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks ettiradi;
- ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks yettirmaydi: endi yo'q

2 izohlar;

- ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks ettirmaydi: 3 yoki undan ortiq sharhlar;
- ro'yxat qidiruv mavzusini aks ettirmaydi.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitishda "Infografika" orqali tushuntirishga doir mustaqil ish shaklini baholash mezonlari

1. Axborotlarni tizimlashtirish: - axborot tizimlashtirilgan; - axborot izohlar bilan tizimlashtiriladi: ko'pi bilan 2 izoh; - ma'lumotlar sharhlar bilan tizimlashtiriladi: 3 yoki undan ortiq sharhlar; - axborot tizimlashtirilmagan.

2. Rejaning mavjudligi: - izohlarsiz rejaning mavjudligi; - izohlar bilan rejaning mavjudligi: ko'pi bilan 2 ta izoh; - sharhlar bilan rejaning mavjudligi: 3 yoki undan ortiq sharhlar; - rejaning yo'qligi.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitishda Grafik-sxema"lar asosida tushuntirishga doir mustaqil ish shaklini baholash

1. Asosiy tushunchalarni ta'kidlash: - asosiy tushunchalar to'liq yoritib berilgan; - asosiy tushunchalar qisman ta'kidlangan: 2 nomdan ko'p bo'lmagan; - asosiy tushunchalar qisman ta'kidlangan: 3 yoki undan ortiq sharhlar; - asosiy tushunchalar ajratib ko'rsatilmagan.

2. Semantik va sababiy munosabatlarning ta'rifi: - semantik va sababiy munosabatlar aniqlanadi; - semantik va nedensel munosabatlar qisman aniqlanadi: ko'pi bilan 2 ta izoh; - semantik va sababiy munosabatlar qisman aniqlanadi: 3 yoki undan ortiq sharhlar; - semantik va sababiy munosabatlar aniqlanmagan.

3. Tushunchalar bloklarining o'zaro bog'lanishlarini aniqlash: - tushunchalar bloklarining o'zaro aloqalari to'liq belgilangan; - tushunchalar bloklarining o'zaro aloqadorligi qisman aniqlanadi: ko'pi bilan 2 izohlar; - tushunchalar bloklarining o'zaro aloqadorligi qisman aniqlanadi: 3 yoki undan ortiq izoh; - tushunchalar bloklarining o'zaro aloqadorligi aniqlanmagan.

Mustaqil ish shaklini baholash

"O'quv mashg'ulotining metodik ishlanmalari"

1. Dars tuzilishining uning maqsadi va turiga muvofiqligini baholash: - darsning tuzilishi uning maqsadi va turiga mos keladi; - dars tuzilishining maqsadi va turiga qisman muvofiqligi: tegishli dars turining bitta majburiy bosqichini asossiz kiritish yoki chiqarib tashlash; - dars tuzilishining maqsadi va turiga qisman muvofiqligi: tegishli dars turining ikkita majburiy bosqichini asossiz kiritish yoki chiqarib tashlash; - dars tuzilishining maqsadi va turiga qisman muvofiqligi: tegishli dars turining uchta majburiy bosqichini asossiz kiritish yoki chiqarib tashlash.

2. Maqsadni belgilashni baholash: - darsning maqsadlari va o'rganish va rivojlanishni o'z ichiga olgan bosqichlarning vazifalari (talabalar tomonidan mavzu usullarini o'zlashtirish, ushbu bilim va ko'nikmalar zarur o'quv materialiga asoslangan vosita sifatida foydalaniladigan o'quv yoki aqliy faoliyat usullari) asosli va aniq shakllantirilgan; - darsning maqsadlari va o'qitish va rivojlanishni o'z ichiga olgan bosqichlarning vazifalari aniq shakllantirilgan; - aniq rivojlanayotgan yo'qligida ta'lim maqsad va vazifalarini takomillashtirish; - noaniqlik, amorf maqsad va vazifalar (maqsad va vazifalarning dars mavzusiga nomuvofiqligi; maqsad va vazifalarni belgilash amalga oshirilmaydi).

3. Ta'lim mazmuni birliklarini ajratish va asoslashni baholash - ta'lim mazmuni birliklari ajratiladi va asoslab beriladi; - ta'lim mazmuni birliklari faqat ta'kidlanadi; - ta'lim mazmuni birliklari va o'quv materiallari bir-biridan farq qilmaydi; - ta'lim mazmunining birliklari ajratilmaydi (o'quv materialini taqdim yetishda primitivizm, fragmentatsiya, mantiqning buzilishi).

4. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitishda ta'limni tashkil etish shakllaridan foydalanishni baholash mezonlari:

- mashg'ulotlarni tashkil etish shakllari psixologik-pedagogik diagnostika ma'lumotlari asosida maqsadga muvofiq va o'z vaqtida qo'llaniladi;

- Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limni tashkil etish shakllari pedagogik yoki psixologik diagnostika ma'lumotlarini hisobga olgan holda qo'llaniladi;

- Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limni tashkil etish shakllari ma'lumotlar va psixologik-pedagogik diagnostikani hisobga olmagan holda qo'llaniladi;

- Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limni tashkil etish shakllarining mashg'ulot maqsadlari va sinf (guruh) tarkibiga to'liq mos kelmasligi.

5. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida o'qitish metodlaridan foydalanishni baholash:

- o'qitishning reproduktiv va unumli usullaridan foydalanish asosli, dars maqsadlariga va o'rganilayotgan mazmun birligining o'ziga xos xususiyatlariga mos keladi;

- reproduktiv va unumli o'qitish usullaridan foydalanish dars maqsadlariga va o'rganilayotgan tarkib birligining o'ziga xos xususiyatlariga mos keladi;

- reproduktiv yoki unumli o'qitish usullaridan foydalanish dars maqsadlariga va o'rganilayotgan mazmun birligining o'ziga xos xususiyatlariga mos kelmaydi;

- ta'lim usullarining tasodifiy to'plami qo'llaniladi.

6. Darsning bosqichlararo bog'lanishlarini baholash:

- darsning har bir keyingi bosqichiga o'tishda tashqi va ichki mantiqning mavjudligi va amal qilishi;
- dars bosqichlari o'rtasida ichki va tashqi mantiq yoki faqat ichki mantiqning mavjudligi;
- dars bosqichlari orasida faqat tashqi mantiqning mavjudligi;
- dars bosqichlari o'rtasida ichki va tashqi mantiqning to'liq yo'qligi.

Mustaqil ish shaklini baholash

“Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida darsdan tashqari ishlarni metodik rivojlantirishni baholash”

1. Maqsadni belgilashni baholash:

- darsdan tashqari ishlarning aniq shakllantirilgan maqsadlari belgilanadi va asoslab beriladi;
- tadbirning maqsadlari aniq shakllantirilgan, ammo asosli yemas;
- noaniqlik, tadbirning amorf maqsadlari;
- tadbir uchun maqsadlar belgilanmagan.

2. ona tili va adabiyot ta'limida darsdan tashqari ishlarni o'tkazish texnologiyasini tanlash:

- tadbirni o'tkazish texnologiyasining (guruh)maqsadlari va xususiyatlariga mosligi va mosligi;
- o'lchovning ishlatilgan texnologiyasining uning maqsadlari va (guruh)xususiyatlariga muvofiqligi;
- o'lchovning ishlatilgan texnologiyasining uning maqsadlari va (guruh)xususiyatlariga mos kelmasligi;
- tadbir texnologiyasini tasodifiy tanlash.

3 Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida darsdan tashqari ishlarni tashkil etish shaklini tanlash: - psixologik-pedagogik diagnostika asosida tadbirni tashkil etish shaklidan foydalanish; - psixologik yoki pedagogik diagnostika ma'lumotlarini hisobga olgan holda tadbirni tashkil etish shaklidan foydalanish; - psixologik-pedagogik diagnostika ma'lumotlarini hisobga olmagan holda tadbirni tashkil yetish shaklidan foydalanish; - tadbirni tashkil etish shaklining ta'lim maqsadlari va guruh tarkibiga to'liq mos kelmasligi.

4. Ta'lim metodlarini tanlash:

- ta'lim usullarining sinfdan tashqari ishlar maqsadlariga va (guruh)xususiyatlariga mosligi va mosligi;
- qo'llaniladigan ta'lim usullarining korxona maqsadlariga va (guruh)xususiyatlariga muvofiqligi;
- qo'llaniladigan ta'lim usullarining tadbir maqsadlariga va sinf (guruh)xususiyatlariga mos kelmasligi;
- ta'limning tasodifiy metodlaridan foydalaniladi.

Keltirilgan mezon va ko'rsatkichlar asosida batafsil ko'rib chiqish.

Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ta'limida “axborot qidirish” mustaqil ish shaklidagi yakuniy baholash.

Olaylik, fanning texnologik xaritasida ushbu turdagi ishlarni bajarish uchun maksimal 30 ball belgilangan. shunda taxminan quyidagicha bo'ladi:

- biz mustaqil ishning tegishli shakli bajarilishini baholashning universal va asosiy mezonlarini tanlaymiz,

Universal mezonlar kafedralarda ishlab chiqilgan uslubiy tavsiyalarda keltirilgan. masalan, bizning holatimizda 4 ta asosiy mezon va bitta universal, ya'ni ushbu turdagi mustaqil ish uchun 5 ta baholash mezonlari.

— bitta kriteriyni son qiymatini aniqlaymiz:

30 ball: 5 = 6 ball.

— 6, 4, 2, 0 raqamli qadam yordamida mezon ko'rsatkichlarining son qiymatini belgilaymiz. Qadam o'qituvchi tomonidan o'zboshimchalik bilan tanlanadi.

shunday qilib, **"axborot qidirish"** mustaqil ish shaklining bajarilishini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari to'plami quyidagi shaklga ega:

1. qidiruv manbalarini tanlashning to'liqligi (talablarga rasmiy muvofiqligi): - 6 ball — manbalarni tanlash belgilangan talablarga muvofiq amalga oshirildi; - 4 ball — manbalarni tanlash belgilangan talablardan chetga chiqqan holda amalga oshirildi: ko'pi bilan 2 ta izoh; - 2 ball — manbalarni tanlash belgilangan talablardan chetga chiqqan holda amalga oshirildi: 3 yoki undan ortiq izoh; - 0 ball—manbalarni tanlash belgilangan talablarga to'liq javob bermaydi.

2. qidiruv aniqligi (talablarga rasmiy muvofiqligi): - 6 ball-axborot qidirish mutlaqo to'g'ri; - 4 ball-axborot izlashda noaniqliklar mavjud: ko'pi bilan 2 ta izoh; - 2 ball-axborot izlashda noaniqliklar mavjud: 3 va undan ortiq izohlar; - 0 ball-axborot qidirish mutlaqo noto'g'ri.

3. axborot manbalari ro'yxati qidiruv maqsadiga erishish natijasidir (talablarga mazmunli muvofiqligi): - 6 ball-ro'yxat va qidiruv maqsadi kelishilgan; - 4 ball — ro'yxat va qidiruvdan maqsad qisman kelishiladi: ko'pi bilan 2 ta izoh; - 2 ball-ro'yxat va qidiruvdan maqsad qisman kelishiladi: 3 va undan ortiq izoh; - 0 ball-ro'yxat va qidiruv maqsadi izchil yemas.

4. axborot manbalari ro'yxati qidiruv mavzusini aks yettiradi (mazmunli o'yin): - 6 ball-ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks yettiradi; - 4 ball-ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks yettirmaydi: ko'pi bilan 2 ta izoh; - 2 ball-ro'yxat qidiruv mavzusini to'liq aks yettirmaydi: 3 yoki undan ortiq izoh; - 0 ball-ro'yxat qidiruv mavzusini aks yettirmaydi.

5. O'qituvchi tomonidan belgilangan atamalar bo'yicha axborot qidirish natijasini taqdim yetish: - 6 ball-ish o'z vaqtida bajarildi; - 4 ball — ish belgilangan muddatdan 1-2 kun kechikib topshirildi; - 2 ball-ish 3 yoki undan ortiq kun davomida belgilangan muddatdan kechroq taqdim etildi; - 0 ball —ish tugallanmagan.

Shunday qilib, **"axborot qidirish"** mustaqil ish shaklining bajarilishini baholash uchun tavsiya etilgan tizimdan foydalanib, biz nafaqat talabalar to'plagan ballar sonini hisoblashimiz, balki olingan ballni materialni o'zlashtirish darajalari bilan bog'lashimiz mumkin.

1. Talabani mustaqil ishi K. "mavzu bo'yicha ma'lumot qidirish ..." mezonlarga muvofiq quyidagi baholarni oldi: 1-mezon — 6 ball; 2-mezon — 4 ball; 3-mezon — 4 ball; 4-mezon — 2 ball; 5-mezon 2 ball.

Jami: 18 ball.

Reyting tizimining tegishli ball varag'iga kiritiladigan yakuniy ballni hisoblash formulasini qo'llabquvvatlaymiz:

18 ball: 30

$100 = 60$ ball, ya'ni mark 4 — ilg'or darajasi.

2. Talaba M., mustaqil ishni bajarib, "mavzu bo'yicha axborot qidirish ...", mezonlarga muvofiq quyidagi baholarni oldi: 1-mezon — 2 ball; 2-mezon — 4 ball; 3-mezon — 2 ball; 4-mezon — 2 ball; 5-mezon 2 ball.

Jami: 12 ball. reyting tizimining tegishli ball varag'iga kiritiladigan yakuniy ballni hisoblash formulasini qo'llab-quvvatlaymiz:

12 ball : 30

$100 = 40$ ball, ya'ni mark 3-chegara darajasidir.

3. Talaba N., mustaqil ishni bajarib "mavzu bo'yicha axborot qidirish ...", mezonlarga muvofiq quyidagi baholarni oldi: 1-mezon — 6 ball; 2-mezon — 4 ball; 3-mezon — 6 ball;

Har qanday ta'lim shakli, o'qitish metodikasi baholash mezonlari bilan yaratilishi lozim. Oliy ta'limning Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ixtisosliklari talabalari uchun mustaqil ta'lim topshiriqlari va ularni baholash mezonlari xorijiy va mahalliy tajribalarga tayangan holda ishlab chiqilishi maqsadga muvofiqdir. Bizning bu boradagi tavsiyalarimiz ham shu yondashuv asosida yaratildi. Chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayorgarlikni tashkil etish va uni metodik o'qitish ixtisosliklari ta'limda mustaqil ta'lim topshiriqlari bugungi kredit-modul ta'lim tizimi uchun ayniqsa juda ham zarurdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Usmonov B.Sh, Habibullaev R.A. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonini kredit-modul tizimida tashkil qilish. O'quv qo'llanma. T. "Tafakkur" nashriyoti, 2020 y. 120 bet.
2. Djon Dyui. Общество и его проблемы John Dewey. The Public and its Problems. Denver,— Перевод с английского: И. И. Myurberg, А. В. Tolstov, Ye. N. Kosilova. — М., 2002.
4. Axmedova M.E. Modul-kredit tizimida mustaqil topshiriqlar tuzishning ilmiy-nazariy asoslari. Monografiya. "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi", MCHJ. Тошкент - 2022. 173 bet.
5. Axmedova M.E. Pedagogika. Darslik. "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi", MCHJ. Тошкент - 2022. 223 bet.
6. Axmedova M.E. Meliboyeva R.N. Bekmirov T.R.Nurmatov A.N.Kasbiy pedagogika. Darslik. "Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi", MCHJ. Тошкент - 2022. 250 bet.
7. Axmedova M.E. Mustaqil topshiriqlar bilan ishlash va ularni baholash metodikasi (modul-kredit tizimida tilshunoslik fanlari misolida). // Metodik qo'llanma, Tibbiyot nashriyoti matbaa uyi", MCHJ. Тошкент - 2022. 121 bet.
8. Лихачев Б.Т. Педагогика. Курс лекций. Учебное пособие. - М.: Прометей, 1992. - 528 с.